

XXX НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА И
ШКОЛСКА ПРАКСА“



PIRLS 2021: РЕЗУЛТАТИ И ИМПЛИКАЦИЈЕ

ЗБОРНИК РЕЗИМЕСА

Уредници

Никоleta **ГУТВАЈН**
Бранислав **РАНЂЕЛОВИЋ**
Јелена **СТОЈКОВИЋ**

14. децембар 2023. године
Београд

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Председник Програмског одбора

др Николета ГУТВАЈН, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

Чланови Програмског одбора

др Бранислав РАНЂЕЛОВИЋ, ванредни професор
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Данимир МАНДИЋ, редовни професор
Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду

др Сања БЛАГДАНИЋ, редовни професор
Факултет за образовање учитеља и васпитача Универзитета у Београду

др Јасна МАКСИМОВИЋ, ванредни професор
Педагошки факултет у Ужицу, Универзитет у Крајевцу

др Милан СТАНЧИЋ, ванредни професор
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Владета МИЛИН, доцент
Филозофски факултет Универзитета у Београду

др Александар НОВАКОВИЋ, доцент
Филозофски факултет Универзитета у Нишу

др Гордана ЧАПРИЋ
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Елизабета КАРАЛИЋ
Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

др Емилија ЛАЗАРЕВИЋ, научни саветник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Јелена СТЕВАНОВИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Душица МАЛИНИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Ивана ЂЕРИЋ, виши научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Младен РАДУЛОВИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Јелена СТАНИШИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Смиљана ЈОШИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Нада ШЕВА, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Наташа ЛАЛИЋ-ВУЧЕТИЋ, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

др Драгана ГУНДОГАН, научни сарадник
Институт за педагошка истраживања, Београд

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Председник Организационог одбора

Данијела ЂУКИЋ

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Београд

Чланови организационог одбора

мсп Јелена СТОЈКОВИЋ, истраживач-сарадник

Институт за педагошка истраживања, Београд

мсп Исидора МИЦИЋ, истраживач-приправник

Институт за педагошка истраживања, Београд

мсп Ива МЕДОЈЕВИЋ, стипендиста Министарства науке, технолошког развоја и иновација

Институт за педагошка истраживања, Београд

ОРГАНИЗАТОРИ СКУПА

ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА

Добрињска 11/3 • 11 000 Београд • Србија

www.ipi.ac.rs

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Фабрисова 10 • 11 000 Београд • Србија

<https://ceo.edu.rs/>

ФАКУЛТЕТ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ УЧИТЕЉА И ВАСПИТАЧА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Краљице Наталије 43 • 11 000 Београд • Србија

<http://www.uf.bg.ac.rs/>

Напомена. Радови сарадника Института за педагошка истраживања су резултат рада у оквиру Програма рада Института који финансира Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (бр. уговора 451-03-47/2023-01/ 200018).

Све упуте који се односе на Косово у овом документу требало би разумети у контексту резолуције СБ УН 1244 (1999). Садржај ове напомене у целини је дефинисан документом Инструкција за поступање државних и других званичних представника Републике Србије на међународним и регионалним скуповима на којима учествују представници Привремених институција самоуправе (ПИС) у Приштини (2019).

САДРЖАЈ

7 УВОДНА САОПШТЕЊА PIRLS 2021:

од оквира до чудесног случаја и погледа у будућност

- 9 *PIRLS 2021: концепцијални и методолошки оквир исцртавања*
Бранислав Ранђеловић, Данијела Ђукић и Елизабета Каралић
- 12 *Тестирање разумевања прочишћеној у дигиталном окружењу (digitalPIRLS 2021):
поглед у будућности за Србију*
Нада Шева
- 16 *Како наставници у европским земљама доживљавају школску климу: чудесни
случај Зајадној Балкана*
Љиљана Плазинић

19 ЧИНИОЦИ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ИСТРАЖИВАЊУ PIRLS 2021

- 21 *Мотивисаност ученика да читају и осећај припадности школи*
Марија Трајковић, Николета Гутвајн и Марина Ковачевић-Лепојевић
- 23 *Повезаност самооуздања и постигнућа: перспектива учитеља*
Исидора Мицић, Ана Дробац и Смиљана Јошић
- 25 *Односи мотивације и селф-концепта са постигнућем ученика у читању*
Јелена Медар Златковић, Снежана Мирков и Наташа Лалић-Вучетић
- 27 *Како образовна очекивања родитеља утичу на самооуздање ученика и
њихову мотивацију да читају*
Душица Малинић и Ивана Ђерић
- 29 *Социјални статус као предиктор читалачке писмености ученика у Србији*
Младен Радуловић и Драгана Гундоган
- 31 *Кључне компетенције за целоживотно учење и виши когнитивни процеси:
утицај наставних пракси на ученичко постигнуће*
Јелена Теодоровић и Ивана Јакшић
- 33 *Квалитивне наставе читалачке писмености и постигнућа ученика: PIRLS 2021*
**Елизабета Каралић, Гордана Чапрић, Бранислав Ранђеловић
и Александар Миловановић**

35 КОНТЕКСТ(И) И ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА У ИСТРАЖИВАЊУ PIRLS 2021

- 37 *Повезаносћ сџручној усавршавања учитеља са применом индивидуалној
присудуја у насџави читања*
Марија Ратковић и Јелена Станишић
- 39 *Карактеристике кућној окружења и развој читалачких компетенција:
класифер анализа података из сџудије PIRLS 2021*
Нада Шева и Јелена Стојковић
- 41 *Ученичка перцепција приагносћи школи – шџа је променила епидемија
COVID-19*
Љиљана Плазинић и Невена Буђевац
- 43 *Повезаносћ сџручној усавршавања учитеља и посџиинућа ученика у домену
читалачке писменосћи*
Драгана Гагић
- 45 *Однос између мишљења ученика о читању у ваншколском контексџу и
њихових посџиинућа у домену читалачке писменосћи*
Ивана Кокеза
- 47 *Национална и међународна скала посџиинућа у домену читалачке
писменосћи: исџраживање PIRLS 2021*
Ива Р. Медојевић

СОЦИЈАЛНИ СТАТУС КАО ПРЕДИКТОР ЧИТАЛАЧКЕ ПИСМЕНОСТИ УЧЕНИКА У СРБИЈИ

Младен Радуловић⁸
Драгана Гундоган

Институт за педагошка истраживања, Београд

Поред увида у степен развијености читалачке писмености ученика у Србији, односно степена на коме образовни систем успева да развије ове компетенције, студија PIRLS омогућава и да анализирамо праведност самог образовног система, као једног од показатеља његовог квалитета. Велика међународна образовна истраживања која су спроведена и у Србији током претходних десетак година показала су пораст неједнакости у образовању. Када је у питању читалачка писменост, благи пораст неједнакости међу петнаестогодишњацима могуће је уочити у налазима последња два циклуса истраживања PISA која су организована у Србији (PISA 2012 и PISA 2018). Такође, пораст неједнакости документују и резултати истраживања TIMSS (TIMSS 2015 и TIMSS 2019) којим се испитују знања из математике и природних наука међу ученицима четвртог разреда основне школе. Имајући на уму ове налазе, корисно је испитати значај социјалног статуса за постигнуће на PIRLS тестовима. Као показатељ социјалног статуса коришћена је скала кућног социоекономског статуса коју су дефинисали организатори истраживања. Коришћена је проста линеарна регресија, при чему је социоекономски статус био предиктор, а постигнуће ученика на тесту зависна варијабла. Резултати су показали да је социјални статус значајан предиктор који објашњава приближно једну петину варијансе постигнућа на тесту читалачке писмености ($R^2=0.204$, $F(1, 3972)=1016.466$, $p<0,01$). Ови налази указују, између осталог, на то да образовни систем у Србији не успева да у истој мери развије читалачку писменост код деце различитог социјалног статуса, те упућује на то да би, осим декларативног залагања за једнакост у образовању које је приметно у Стратегији развоја образовања, било потребно да се концепција

8 mladjaradulovic89@gmail.com

садашњег образовног система детаљније преиспита (његова структура, компетенције наставника, образовни садржаји), као и да се формулишу конкретне образовне политике у смеру умањења неједнакости.

Кључне речи: PIRLS 2021, Србија, социјални статус, читалачка писменост.

РЕЦЕНЗЕНТИ

- др Миља ВУЈАЧИЋ**, научни саветник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Емилија ЛАЗАРЕВИЋ**, научни саветник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Николета ГУТВАЈН**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Ивана ЂЕРИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Душица МАЛИНИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Милица МАРУШИЋ-ЈАБЛАНОВИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Јелена СТЕВАНОВИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Владимир ЏИНОВИЋ**, виши научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Драгана ГУНДОГАН**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Смиљана ЈОШИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Наташа ЛАЛИЋ-ВУЧЕТИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Младен РАДУЛОВИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Јелена СТАНИШИЋ**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд
- др Нада ШЕВА**, научни сарадник
Инстџитут за педагошка испитивања, Београд

ЗБОРНИК РЕЗИМЕА
XXX научна конференција
„Педагошка истраживања и школска пракса“
PIRLS 2021: РЕЗУЛТАТИ И ИМПЛИКАЦИЈЕ

Издавач
Институт за педагошка истраживања, Београд

За издавача
Николета ГУТВАЈН

Уредници
Николета ГУТВАЈН
Бранислав РАНЂЕЛОВИЋ
Јелена СТОЈКОВИЋ

Лектор
Јелена СТЕВАНОВИЋ

Технички уредник
Јелена СТОЈКОВИЋ

Тираж
50

Дизајн корица и графичка обрада
Бранко ЦВЕТИЋ

Штампа
Кућа штампе плус

ISBN-978-86-7447-166-1

COPYRIGHT © 2023 ИНСТИТУТ ЗА ПЕДАГОШКА ИСТРАЖИВАЊА
Публикација може да се користи у складу са лиценцом Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International CC BY-NC-ND.



.....
CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.091.212:159.9(048)
159.947.5-057.874(048)
37.091.26(048)

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА "Педагошка истраживања и школска пракса" (30 ; 2023 ; Србија)

PIRLS 2021: резултати и импликације : књига резимеа / XXX научна конференција "Педагошка истраживања и школска пракса", 14. децембар 2023. године Београд ; уредници Николета Гутвајн, Бранислав Ранђеловић, Јелена Стојковић ; [организатори скупа Институт за педагошка истраживања, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, Факултет за образовање учитеља и васпитача универзитета у Београду]. - Београд : Институт за педагошка истраживања, 2023 (Београд : Кућа штампе плус). - 49 стр. ; 24 cm

Тираж 50

ISBN 978-86-7447-166-1

1. Гутвајн, Николета, 1974- [уредник] 2. Ранђеловић, Бранислав М., 1970- [уредник] 3. Стојковић, Јелена Н., 1993- [уредник]
а) Ученици -- Успех -- Апстракти б) Мотивација -- Ученици -- Апстракти

COBISS.SR-ID 132805385
.....